

- 133 razen če katero srce bogomilo
z molitvo mi pobožno prej pomaga;
ker drugo — kàk uslišano bi bilo?«
- 136 A že se pesnik vzpenjal je od praga
naprej, rekoč: »Za mano! Glej, pol loka
pretekla že je danes solnčna draga,
- 139 in Noč že stopa na obal Maroka.«

Opombe. V. 5, Modrijanov... Da ima človek troje duš (umno, neumrljivo v glavi, hotno v prsih in poželjivo v drobju), je učil starogrški modrec Platon (427—347 pred Kr.): prim. Dr. Albert Bazala, Povjest filozofije I. Zagreb, 1906, str. 227 nsl. Dante polemizira proti njemu z dokazom iz vsakdanje skušnje: če z umom zasledujemo kakšno pripoved, takrat ne slišimo niti ure, niti ne vidimo nič okrog sebe, um obvladuje torej vse druge zmožnosti in jih takorekoč zveže ob taki priliki. — V. 15. t. j. do desetih dopoldne. Koliko zanimanje torej za pripoved Manfredovo! — V. 25. Bolj strma je bila pot nego je v mestece Sanleo (rep. San Marino, blizu Jakina) ali na skalo vrh mesteca Bismantove (v Zg. Ita-

liji, v bližini Reggio Emilia) ali v mesto Noli (na Rivieri, blizu Genove). — V. 41 nsl. Strmec je bil torej večji nego 45°. — V. 50. »vódu« pomeni (kakor zahteva izvirnik) vodstvo. Prim. Pleteršnik s. v. — V. 61 nsl. Kastor in Poluks sta zvezdi, t. zv. Dvojčka; v njiju znamenje stopi solnce dne 21. maja. Z drugimi besedami: Ako bi bil zdaj začetek poletja, bi videl solnce še bolj proti severu se kretati, še bolj v bližino Severnih Medvedov (Veliki in Mali voz!) razen — humoristična opazka! — ako bi baš takrat zapustilo svojo drago. — Najlaže si bo v. 74 nsl. čitatelj predstavljal to razlago, ako si misli potoglavo kolo, ki zgoraj teži na desno in spodaj (nujno) na levo. — V. 67, 68. Dante si misli ravno črto potegnjeno od Jeruzalema skozi sredo zemlje; kjer črta na drugi strani (na južni poluti) vun pogleda, tam je gora vic. — V. 123. Florentinec Belacqua je bil izvrsten izdelovatelj glasbil, sam dober pevec in v tem torej Dan-teju kot ljubitelju glasbe soroden. Bil je baje zelo len.

Metafore (značilnejše): v. 19 nsl. žleb je bil ožji od majhne vrzeli v séči; v. 25 nsl. se primerja strmina poti z onimi tremi kraji; v. 93 primera vzeta od vožnje niz vodo; 104 nsl. metafora vzeta od plandujočih (opoldne počivajočih) delavcev; v. 111. — V. 114 enozložnice — dokaz lenobe.

FRANCE BEVK: ANUŠKA PRED POROTO.

Sodna dvorana, obsijana z medlimi žarki, je dobila svečano obliko.

Cesarjeva podoba nad sodno mizo je blestela z bleskom imperatorja; porotniki so zasedli drug za drugim svoje prostore: resni možje, z važnimi gestami, v njih rokah leži usoda današnje obtoženke. Sodniki so na svojih mestih, zapisnikar; državni pravdnik se naslanja na stol z groznim obrazom branitelja pravice. Domišljavi advokat se nalahno ziblje ter zre na obtoženko z nasmehom, kot bi imel največje dopadenje nad njo.

Zadaj je občinstvo. Nekaj mladih juristov, ki pazijo, da jim ne uteče nobena beseda in gesta; vse kritizirajo. Radovedneži, ki ne zamudijo nobene porotne razprave. Par časnkarjev. Vsi čakajo. Mislili so, da bo razprava tajna, pa je javna. Zato se je prostor za občinstvo nenavadno napolnil. Celo ljudje, ki niso nikdar videli sodne dvorane, so plaho vstopili in čakajo z odprtimi usti, kaj se zgodi.

Obtoženka, sedeča na klopi ravno in skoraj ponosno, je pogledovala zdaj porotnike, zdaj sodnike in slednjič smehljajočega se advokata. Mičen, bled obraz pod črnimi lasmi. Celo lahek nasmeh ji je tlel na ustnih: kot da je svoje stvari gotova in bo spravila sodnike in porotnike v zadrego, občinstvo pa v smeh.

Zapisnikar je prečital obtožbo. Sodnik, ki je sedel na sredi, se je zganil. »Ana Obrov!« Izpod črnih, košatih obrvi je pogledal na obtoženko in se nagnil na svojem stolu naprej.

Obtoženka se je dvignila s klopi, gledala sodnika in molčala.

»Ali ste Vi Ana Obrov, doma in pristojna v Zagorje, zdaj že tri leta v tolerančni hiši tu?«

»Sem. Anuška mi pravijo. Nekdo izmed gostov me je imenoval Anuško in sem tako ostala...«

Čisto malo se ji je tresel glas; nekaj težkega, trdega je bilo v njem; pripovedovala je o svojem imenu, kot bi bilo to za celo stvar neizmerne važnosti. Obrnjena je bila pol proti sodnikom, pol proti porotnikom.

»Kot ste ravnokar slišali, ste obtoženi, da ste umorili namenoma v svoji sobi dne 17. januarja t. l. gospoda I. I., oziroma ga poškodovali tako, da je potem kmalu izdihnil. Ali priznate to dejanje?«

»Dejanje samo priznam. Ali kriva nisem bila jaz!«

Občinstvo je nalahno šumelo, kot veter skozi listje. Stopalo je na prste, da bi bolje videlo obtoženko.

»Opišite nam tedaj dogodek natančno, kakor se je zgodil. Navedite nam olajševalne razloge...«

Ko je sodnik končal, je bila Anuška v zadregi. Pogledala je v tla, na svoje čevlje, potem na stražnika; ušel ji je pogled na občinstvo, na sodnike, na državnega pravdnika, ki jo je gledal s trdim, temnim pogledom, in na vedno z dopadanjem se smehljajočega odvetnika. Njeno malo telo se je dvignilo in pokašljala je, kot bi iskala prve besede. Nosnici, oči in ustnice so se za trenutek stisnile. Potem je pričela s trdim glasom, v katerem je bil gnus do vsega in velika obtožba. Besede je poudarjala in se obračala do vseh, kot da vsem veljajo te besede, ki jih govori, in so vsi sodniki in tožniki.

Vsi, ki so jo poslušali, so nagibali glave naprej in pod vtisom njenega glasu in besed mrščili obrvi in gubali čelo, dasi se njene poteze niti za trenutek niso izpremenile.

Govorila je takole:

»Dolžite me nečesa, kar se je moralo zgoditi. Storila sem nekaj, kar bi bili storili tudi vi vsi, če bi živeli v istih odnošajih, v katerih sem živela jaz. Še prej, prej bi bili to storili. Pri stotih, dvestotih ... še večkrat, me je prijela ta misel, pa sem bila prebojazljiva, zato sem čakala trenutka, da se nabere toliko jeze in bridkosti v meni, da bo mera polna. In slednjič je prišel tisti čas.

Čudno se vam zdi, zakaj sem to storila? Zakaj mi je prišlo na misel že pri stotih, dvestotih prej ... ki so mi jemali moči in čast za tisti denar. Vzrok je bil brez dvoma velik. Brez tega ne bi bila storila kaj takega ... ne jaz ... ne kdo izmed vas, ki ste ljudje, kakor jaz, le da imate drugačno ime ... Umorila sem ga radi hinavstva ... laži.

Ne boste me razumeli, če vam ne opišem celega svojega življenja, in ne vem, če me boste razumeli tudi potem. Pa storila bom svojo dolžnost in se vsaj pred lastno vestjo in pred onimi, ki me bodo razumeli, opravičila; vest drugih naj sodi po svoje ...«

Sodnik je pomignil z roko, da hoče govoriti. »Kratko! Opišite dejanje samo, kako se je izvršilo in kaj Vas je privedlo do tega. Za ostale podrobnosti ni časa.«

Sodnik se je naslonil na pult in poslušal z napeto pozornostjo. Anuška je zopet pogledala v tla, pomolčala za trenotek ter se nato ozrla po zijajočem občinstvu in po porotnikih.

»Celo moje življenje je v isti meri zanimivo in spada k stvari z zadnjo podrobnostjo, kot dejanje samo, radi katerega se moram zagovarjati in ki se je izvršilo v enem večeru, v enem četrt ure. Povedala bom glavne stvari.

Ko sem prišla v zavod sramote, mi je bilo težko. Vi ne veste in ne slutite, kako dolga in težka je pot od nedolžnega detinstva do tistega dne, ko je treba žrtvovati vse, veseli smeh otroka, mladost, materino ljubezen, očetovo skrbnost in še sto in sto dragocenosti, ki so spremljale človeka in se mu ponujale.

Vselej, kadar sem se spomnila, kako sem se igrala doma z bratom, majhna, vesela deklica, plezala očetu na kolena in čez prsi na rame, kako se mi je prijazno in gromko smejal, me je popadla žalost, da sem se zaklenila v svojo sobo in jokala. Zdaj nimam ne brata, ne očeta, ne matere. Oče in mati sta umrla. Brat je šel po svetu. Nisem ga videla že dolgo. In četudi ni nobenega več tam, v tisti hiši, z bršljanom obrasli hišici zunaj mesta ob fabrikah, sem šla večkrat tja in gledala v okna.

Takrat, ko sem se čutila najbolj srečno doma in se mi je še blato na cesti smejalo ter mi vzbuhalo veselje, je rekla mati nenadoma: V službo pojdeš. Oče in brat sta pritrdila. Takrat je bila delavska stavka. Ni se vedelo, koliko časa bo to trajalo in kaj bo konec. Zato sem bila obsojena v službo.

Zakaj morajo dekleta v službo? Vzgojena pri materi, da bi postala enkrat tudi sama mati in gospodinja, pa mora med trde ljudi, v svet, pot bremena in pesti. Ne glejte me! Govorim k stvari! Govorim to, kar imam na srcu in kar je izsililo moje dejanje ... In če gredo dekleta v službo, če morajo iti, zakaj jim ne dajo potrebnega varstva? Izpostavljene so vsemu; vsa umazana reka se vali preko njih.

V fabrikah nisem dobila dela, ker je moj oče stavkal. Na prošnjo matere me je vzel neki gostilničar iz predmestja za par kron na mesec. Zato, je rekel, ker sem bila mlada in lepa. Tja so zahajali dijaki. Spolzkih pogledov in besed, lahkoživi, da so se mi pristudili na mah. Ko me je eden izmed njih prijel okrog pasu, sem ga udarila. Dobila nisem zato ne večerje, ne zajtrka. Ko sem prišla do matere, sem jokala; mati pa mi je rekla, naj potrpi. Sovražila sem vse. Ali nisem imela prav, da sem ga udarila? Kakšno pravico je imel do mene? In s kakšno pravico me je gostilničar kaznoval? — Slišala sem, da je nekoč natakaraica nadležneža udarila po obrazu, ostali gostje pa so ji zaploskali: Bravo! Po kolenih bi bila šla takrat v tisto deželo in zastonj stregla tistim ljudem velikih duš.

Zvedela sem kmalu, zakaj prihajajo dijaki tja. Stregla sem v tisti 'odlični' sobi sama. Šla sem skozi vseh roke. Norčevali so se z besedami

in kretnjami. Trpinčili so me in oboževali iz hudo-
bije in ironije. In kot sem jih sovražila, sem se
moralas smehljati; toda slednjič nisem mogla več
strpeti in sem ušla. Niso mi vzeli poštenja, a
padal je listič za lističem.«

Pripovedovala je razburjeno, naglo in gledala
na porotnike, na sodnika, na občinstvo. Vse je
bilo mirno in je poslušalo. Njen nastop, njene
drzne besede so jim zadrževale sapo. Temu ali
onemu izmed občinstva se je orisal nasmeh krog
ust. Ko je za hip prenehala z govorom, je vse
zasoplo in se oddahnilo, kot bi bila sveža sapa
zavela skozi dvorano.

»Kmalu sem dobila drugo službo, v boljši
gostilni, kamor je zahajala gospoda. Vesela sem
bila te službe. Izmed mladih, divjih ljudi sem hre-
penela k boljšim, ki bodo znali ceniti mojo čast
in svojo. Pa! Kot vi danes gledate z nasmehom
mene, eno, tistih' žensk, tako gledam jaz vas vse.
Vsi enaki! Šla sem v naslednjih svojih službah iz
gostilne v gostilno in spoznala vse, delavce in
gospodo: vse isto! Kot da je vaš rod prisegel, da
mora v brezposelnih urah v svojo zabavo uniče-
vati delu zaslužnjena bitja. Vi ste svečani in po-
šteni samo v paradi, respektirate samo lastne
žene, pred oltarjem z vami zvezane, ko bi morali
toliko bolj tuje... mlade, boječe, trudeče se za
kruh. Če bi bila jaz hotela ohraniti svoje življenje
brez madeža, bi bila morala umreti lakote. Tudi
grda beseda je madež. V teku šestih let nisem
videla, ne srečala človeka, ki bi mi bil prišel z
odkrito, lepo besedo nasproti.«

Tu je prenehala. Tresla se je kot gladina
ribnika, če mu pade kamen na dno. Solze so ji
silile v oči, pa jih je pogasila še v tistem hipu.
Nekateri so se držali resno, drugi so se smehljali.

»Tako sem prišla tja noter. Ko ste mi ubili
telo in dušo, očeta in mater, sem otopela in do-
zorela. Odločila sem se kmalu nato, ko je nekdo
izmed vas izvršil hudodelstvo, radi katerega ne
bo nikdar klican pred sodnika; on hodi s ponosom
po svetu in me gleda z zaničevanjem, ki sem
hudodelka, kakor me gleda prezirno marsikdo
izmed vas. In koliko je morilcev med vami?
Morda je on sam tukaj!«

Ozirala se je po občinstvu, ki se je začelo
premikati. Moški so postajali nervozni, grenko
so se nasmihali in se ozirali na sodnike in na
državnega pravdnika, kot bi čakali od tam po-
moči. Porotniki so postajali bolj in bolj pazljivi
in resni, sodniki so se parkrat spogledali. Od-
vetnik pa se je ves čas tiho in zadovoljno smeh-
ljaj in se, prekrižavši roke na trebuhu, zibal v
svojem stolu.

»Ni ga... Pa saj je vseeno. Ko sem postala
matična, me je pretepal in mi prisegal, da me ne
poroči. Peljal me je k modri ženi in ubil lastnega
otroka! Koliko umorov je med vami, poštenjaki,
nekaznovanimi velemorilci!... Jaz pa sem umo-
rila tujega človeka, ki ga nisem nikdar videla...
Slavna sodnija! Kdaj boste sodili te ljudi, radi
veleumorov in velehinavstva?«

Občinstvo je stalo kot premrlo in čakalo,
kaj bo, s tiho jezo in pogledi kot ogenj. Brnelo
je par glasov. Sodni dvor se je zganil.

»Prosim, da se zmagujete v besedah, sicer
bom primoran...« Sodnik ni izrekel konca groznje.
Sedel je in mirno poslušal.

Porotniki so gledali zdaj na občinstvo, ki je
glasno mrmralo, zdaj na sodnike. Odvetnik je mel
roke. Državni pravdnik je gledal sovražno na vse.
Sodniki so si nekaj šepetali.

Anuška ni trenila z očesom. Na obrazu ji je
bilo zadovoljstvo, skoro nasmehu podobno.

»Njega ni niti najmanj pekla vest. Jaz sem
bila v grozni omotici, sicer bi ne bila v dejanje
privolila. Grozil je, in ko je bilo storjeno, se je
udrl v zemljo... Ostala sem brez miru in upa.
Oropana nisem bila samo sladkosti čiste ljubezni
in otroka... Ali ste slišali? On je ubil tudi moje
materinstvo in to je huje, huje!... Kaj sem ho-
tela? Služb sem bila sita in poroka... kako naj
osleparim moža za življenje? In tako sem se
znašla tam. Da bi zadušila vse, kar je grabilo in
trgalo v meni, sem se vrgla tja in zgrabila zadnje
sredstvo, da se končam v tem divjem življenju
in udušim grozno zavest.

Tam sem bila razuzdana med razuzdanimi,
nesramno se smejoča med nesramno se smejočimi.
Le tupatam kak utrinek, pa sem ga udušila...
Vse omamno, pijano, divje. Različni ljudje, kot
sem jih srečavala že prej, nizki, visoki, le bolj
živinski, manj brez časti in srca. Koliko neumnih,
topih obrazov je šlo mimo mene, popolnoma ena-
kih, domišljavih na moštvo in čast, pa sem jim
videla v dno duše, da so prazni, nizki.

Ko je vzel za denar moje telesne in moralne
moči, se je postavil v pozo dostojnega človeka
in je hotel odgrniti zaveso moje preteklosti, po-
časi in nesramno. Na obrazu je kazal stud do
prostitucije, katere se je ravnokar poslužil, in stud
do mene, ki sem mu stregla.

„Kako Vam ugaja to življenje?“

„Ali se Vam ne zdi nekaj strašnega, nekaj...“

„Kaj Vas je privedlo sem?“

To so bila tista običajna vprašanja, ki so pa-
dala med hinavskim pomilovanjem in zaničevanjem.
Sprva nisem vedela odgovora in sem se izogibala

laži z raznimi praznimi besedami. Enemu sem povedala resnico, nekemu dobrodušnemu gospodu. Zdel se mi je boljši kot drugi, pa ni bil. Smejal se je, kot se smeje človek smešnici, in me je žalil. Vpraševali so me dan za dnem in videla sem, da so nevoljni odhajali, ker jim nisem povedala povesti, ker nisem vedela za običaj.

Povedala sem tovarišici. 'Ali si jim povedala resnico?' je rekla. 'Ne resnice, tepcem! Ne bi je razumeli. Izmisli si povest! Romantično, lepo, da bo ugajala! Vidiš, jaz povem vsakemu, da sem imela fanta, ki sem ga neizmerno ljubila, bogat je bil. Zapustil me je in iz žalosti sem šla sem... Vidiš, skoro smilim se mu potem, svinji! Emericija si je izmislila, da jo je s silo ugrabil neki grof in jo držal v svojem gradu, dokler se je ni naveličal. Ko jo je izpustil, je šla sem. Radi te zgodbe jo imajo posebno radi. Izmisli si kaj podobnega!'

Izmislila sem si zgodbo. Kratko, a dosti zabavno. Ko sem jo pravila prvemu, se mi je tresla beseda, kot človeku, ki ni navajen lagati. Potem mi je bilo v zabavo. Samo, da je omenil, pa sem mu jo povedala. Vsi jo znajo. Jaz pa sem se smejala za njimi.

Pozneje sem se naveličala vedno istega, pomilovalnih smehljajev, vprašanj in iste povesti. Ponovila sem jo že neštetokrat, neštetokrat prenesla tisti smeh, poln zaničevanja, s katerim se je mislil vsakdo dvigniti nad mene. Nekateri so me po večkrat izpraševali, kot bi me hoteli nalašč mučiti. Lagala sem se tudi v podrobnostih. Izpraševali so me o detinstvu, kot da sega moj greh tja nazaj. O očetu in materi. 'Gotovo ste jih Vi spravili v grob,' mi je rekel nekdo.

Prihajali so spomini. Vse se je prenavljalo pred menoj. Tista dolga jutra s predpoldnevi, ko je vzhajalo solnce in oživiljalo v naravi vse, je oživiljalo tudi mojo dušo. Skozi temnice sem zrla iz svoje sobe v solnce, kot iz ječe. Zdelo se mi je, da mi rastejo peruti. Neko jutro sem začutila v srcu pekoče vprašanje: Zakaj je tako z menoj? — Preromala sem še enkrat in pretrpela vso tisto dolgo pot in sem začela moliti, ne vem, kako, pa molila sem. Iz srca je prihajalo in nisem bila hinavka. A čutila sem tedaj še bolj živo, kako daleč sem od Boga. Če bi bil en sam korak nazaj v življenje, bi bila stopila nazaj — pa je dolga pot... skozi špalir laži in hinavstva.

Od tistikrat sem sovražila vse, kar je nosilo ime: moški. Sovražila sem vse one, ki so me gledali iz obraza v obraz in me ljubili, vas, ki ste tu, in vse one, ki jih nisem in jih ne bom videla. Sovražila sem blazno, in če se mi je približal, bi

ga bila najrajša stisnila in udušila. Mnogo sem se smejala in rekli so mi: divja Anuška.

Nekoč je prišel mladenič, ki je bil še ves čist. Uničila sem ga popolnoma; trpinčila sem ga, da je jokal pred menoj. Strt je odšel in meni je dobro delo. Žal mi je bilo samo, ker ni izdahnul, četudi ni vprašal o moji preteklosti... da bi mu morala ponoviti laž, ki me je mučila. Ti hinavci so mi bili kot strup. Pri stotih, pri dvestotih me je zgrabila misel, da bi bila zavpila: Ti si me spravil sem! Ti! Tvoje besede! Tvoji pogledi, dejanja! Vi vsi in vaša laž! Ne trpinčite me še vedno, ko veste, da ste me zmagali in ubili! — Dvestokrat prej je že grabila moja roka za steklenico ali svečnikom ali pepelnjakom, da jim ga zalučim v obraz, in mnogokrat prej so se mi krčili prsti, da jih zadavim. Pa nisem.

Slednjič... Bil je zelo žalosten dan. Droben dež je padal, gosta megla je ležala po ulicah, ljudje so hiteli mimo zaviti v plašče. Stene so bile vlažne in mrzle, z njih so gledale mrzle fotografije. Razglednice v albumu so mrtve strmele vame. Odprla sem zeleno, papirnato škatlo, v kateri sem hranila najdragocenejše spomine detinskih in poznejših dni. Prebrskala sem jo do dna in vsak predmet, še tako neznamen, mi je pravil povest. Na dnu škatle sem dobila broško, ogledano in staro, na njej je bila slaba, obledela fotografija moje matere. Dobro sem se spomnila dne, ko mi jo je dala. Spomnila sem se na očeta, brata... na vse dni. Potem sem jokala, dokler me niso poklicali.

Pripela sem broško na obleko in šla. Vsi lepi spomini so bili tisti dan v mojem srcu in so osvobodili mojo dušo. Bila sem kot ovčica, pela sem, kot bi bila doma. Če bi bil prišel kdo in rekel: 'Vidiš, kje si! Pojdi z menoj ven v življenje!' — bi bila šla. Šla kamorkoli, v sužnost, s spominom na lepe dni in s pesmijo. Vsakega prišleca sem se razveselila, kot da prinaša tisto zaželjeno besedo. Pa vsakdo je prinesel na obrazu laž in hinavstvo, na obleki vlago megle in blato. Divji, vsi enaki. Izpraševali so, se smehljali pošteno, kot se smejejo povsem spodobni ljudje, toda z obraza jim je dihalo nepoštenje.

Pozno zvečer že je prišel neki gospod, mlad, rdeč in ponosen. Take ošabne ljudi sovražim posebno. Bil je živalski; ko je oblekel suknjo in odhajal, je pogledal po stenah.

'Ali Vam ugaja tu?'

'Prijetna soba,' sem dejala.

'Ne; jaz mislim na splošno.'

Nisem mu odgovorila. Hotela sem priznati šanjanja vsaj za ta dan. Vsaj še en dan v življenju,

ob spominu na mater! On mi je zameril. Pogledal je po fotografijah.

„Kdo je to?“

„Jaz.“

„Zelo spremenjena.“ Pogledal me je od vrha do tal, kot bi hotel presoditi, za koliko sem se spremenila. „To življenje! Kar je danes na Vas, je krinka. Ali ni neznosno? Kako da ste prišli sem?“

Pijano, ošabno je govoril. Najrajša bi bila rekla: Pustiva! Vsaj nocoj pustiva ta vprašanja! Pa sem se premagala in sem mu smehljaje povedala lažnivo povest, samo da bi šel proč in bi bila sama.

Poslušal me je in potresal z nogo, gledajoč me postrani. Ko sem končala, je dejal:

„Niste prav storili! Zakaj se niste poročili? Ni lepo...“

„Ni lepo...“ Strmela sem vanj dolgo in nisem mogla razumeti.

„Kaj imate tam?“ Pokazal je na broško.

„Nič! Moja mati...“

„Vaša mati?“ Bil je razburjen in hud. Žival. Zaganjal se je. „Vaša mati? Vrzite proč! Strgajte s sebe! Kaj je bila tudi Vaša mati... taka, da jo nosite na prsih? Ha-ha-ha-ha!“

Smejalo se je pijano, široko, gromko... Jaz sem se mu ognila, da me ni dosegel z roko.

„Pustite!“ sem rekla. „Pojdite! Pojdite proč!“

„Kaj? Vi, Vi... Povejte, če je bila mati taka, če ne, Vam strgam sliko dol! To proketo življenje! Fuj!“

Pljunil je predme. In potem se je zgodilo. Planil je do mene, mi strgal broško in me zmerjal.

Vse podlo zaničevanje, ki so ga tisoči nosili tiho v srcu, vso laž in hinavstvo je on, pijan in ošaben, razkrinkal in se mi pokazal gol, tak kot so bili drugi pod obleko, farizeji. Potem, ko je kanil novo kapljo v tisto množino neizmerne gorja, ko je sezidal novo stopnjico, ki me je peljala navzdol! On, morilec, izmed tisočerihi! Zbesnela sem. Vsa teža dolgih dni, kar sem zapustila mater, je padla na srce.

„Ali veste, kdo me je privedel sem? Vi! Vi! Vi!“ sem vpila vanj. „Vaši bratje, prijatelji! Vaš oče! Vsi! Vsi!...“

Ne spominjam se vseh besed. Bila sem divja, ker je gorelo v meni vse, kar sem prestala. Planil je in me hotel zgrabiti. Takrat sem prišla kovinast svečnik in ga udarila, da je padel, in potem še... kolikokrat, ne vem...«

Obtoženka je umolknila. Sodniki in porotniki so se zganili. Občinstvo je šepetalo. Nekdo je rekel nekaj na glas in državni pravdnik je pogledal tja. Potem je bila zopet tišina.

Obtoženka je imela še nekaj povedati. Glas je bil mehak, otožen in vdan, v obraz je bila vsa rdeča.

»Slavna sodnija! To je vse! Jaz tožim vas, njega, navzoče in nenavzoče. Kdaj boste stali vi pred poroto?...«

»Ste povedali vse, kar spada k dejanju?...«

»Sem!«

»Zavzemite prostor!«

Potem je vstal sodnik in govoril. Anuška je povescila oči v tla in poslušala. Par porotnikov jo je gledalo z dopadenjem. Odvetnik je pil vodo in se smejal skozi kozarec.

OSIVELA MLADOST.

Umrl je čas.

Sekunda joče za njim, minuta joče za njim,
joče leto in večnost.

Takrat se je smejal obraz,
vsak trn je rože žarel,
vsak grm je pel srebrni glas,
vsak oblak je kazal dekliški stas.

Umrl je čas.

France Bevk.